

expressions

LIBRES

Escriure després de Rwanda

Assajos sobre la realitat africana

Han passat quinze anys del genocidi de Rwanda, durant el qual prop d'un milió de persones d'ètnia tutsi van ser aniquilades sistemàticament entre l'abril i el juliol de 1994. Després de l'última gran barbàrie del segle XX, es poden citar amb la mateixa força simbòlica les conegudes paraules d'Adorn que expressaven la dificultat de poder escriure poesia després d'Auschwitz. Aquesta dificultat és represa i posada en positiu, en bona part, a *Àfrica, más allá del espejo*, un llibre que reuneix articles de l'escriptor Boubacar Boris Diop (Dakar, 1946) destinats a analitzar els problemes del continent africà des d'un punt de vista personal i resistent.

Alfonso López Rojo
cultura@setmanaridirecta.info

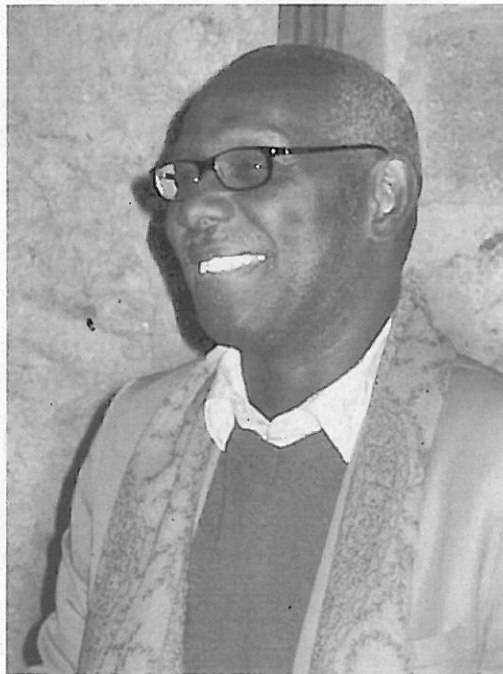
Boubacar Boris Diop va participar, al costat de nou escriptors més, en el projecte *Ruanda: escribir por el deber de la memoria*, iniciat el 1998, per tractar d'abordar la possibilitat de preservar la memòria del genocidi des de l'exercici de l'escriptura. La valoració d'aquesta experiència col·lectiva ha quedat plasmada en el text *Genocidio y el deber de imaginar*, on Boris Diop incideix -sobretot- en el tractament postgenocidi: estès entre la comunitat internacional a partir d'una percepció estereotipada de l'Àfrica -pròpia d'un continent acostumat a viure en la tragèdia- que ha tractat de reduir el fet a meres "lluïtes tribals". Una percepció perniciosa que aviat llisca, volent o sense voler, cap a la consideració que la vida humana a l'Àfrica té menys valor que qualsevol altra vida en qualsevol altre lloc.

Per l'escriptor, aquest és el "mirall" que s'ofereix al continent africà, convidant-lo a reflectir-se en els seus propis dimonis i evadint, d'aquesta manera, tota responsabilitat postcolonial. Anar "més enllà del mirall" serà, doncs, traspassar

aquesta visió, tornant a situar constantment el problema i apel·lant a la connivència dels interessos externs. Per aquest motiu Boris Diop recalca el paper mai assumit de França en el genocidi de Rwanda a partir de la seva estratègia expansiva de la francònia (estratègia anomenada en

Boris Diop recalca el paper mai assumit de França en el genocidi de Rwanda

conjunt *Françafrique*). Un fet que no ha quedat gens resolt amb Sarkozy, tal com demostren les paraules que va pronunciar en un dels seus viatges a l'Àfrica: "Van ser els propis africans els qui van vendre d'altres africans als negres". Per descomptat, només per combatre tanta grolleria argumental, es fa completament necessari "escriure després de Rwanda".

per constatar, també, la manera com els immigrants africans es deixen la pell als enreixats de les tanques de Ceuta i Melilla.

Aquesta diàspora constant i forçosa d'africans arreu del món es tradueix en la creació d'una "cultura cap a fora" en la qual, la majoria de les vegades, els seus protagonistes estan obligats a guiar les seves creacions cap als gustos i les projeccions imaginàries sobre "l'africanitat" que demanen els interessos del mercat internacional. No obstant això, tractar d'accedir a aquest mercat per la via ràpida és el somni de milers de joves artistes africans, que perceben la globalització com una oportunitat per fer-se visibles.

Boubacar Boris Diop

Àfrica más allá del espejo

Àfrica más allá del espejo

Autor: Boubacar Boris Diop
Ed: Oozebag, Barcelona 2009
Pàgines: 227

Cultura en diàspora

Un altre aspecte interessant dels petits assajos reunits en aquest llibre es relacionen directament amb la cultura africana i els problemes d'identitat. És notable el text dedicat a la semblança de dues de les seves figures intel·lectuals més destacades: Senghor i Cheikh Anta Diop.

Però també ho és l'anàlisi que s'ofereix de la cultura africana en el context de la globalització. "Entren més africans als Estats Units que en temps dels esclaus", resava un titular del *New York Times* l'any 2005. Amb aquesta cita tan crua, Boris Diop obre el seu assaig *Los nuevos parias de la tierra*

LIBRES

La mort des de l'aire

Quan la mort venia del cel

Autor: Lluís de Salvador i Andrés Cossetània Edicions, 2009
Pàgines: 296

Marta Camps
cultura@setmanaridirecta.info

L'any 1994, Ramon de Salvador va fer donació a la Biblioteca Hemeroteca Municipal de Tarragona d'una caixa plena de documents que havia escrit el seu pare, Lluís de Salvador i Andrés, que es va haver d'exiliar a França amb la seva família, però va decidir endur-se els papers. Tot i les vicissituds que va haver de viure a causa d'aquesta documentació, la va continuar guardant. Una primera part d'aquell mate-

ria va aparèixer publicada el 2005 amb el títol *Tarragona sota les bombes*. Ara surt a la llum el mecanoscrit, que ell titula *Memòria relativa als bombardejos soferts per la població de Tarragona en el període de l'abril del 1937 al gener del 1939*, una relació dels bombardejos que va patir la ciutat durant el conflicte bèl·lic. Hi fa constar moltes dades, però no és una crònica estadística dels bombardejos: és un testimoni de primera mà d'uns fets que van marcar la seva vida i van canviar el curs de la història.

LIBRES

Les crítiques verinoses als productes de pantalla

Las peores películas de la historia

Roger Ebert
Traducció: Jessica Lockhart
Ma Non Troppo, 2008
540 pàgines

Ignasi Franch
cultura@setmanaridirecta.info

El títol espanyol d'aquest volum no acaba de descriure adequadament el seu contingut, com sí que fan els títols originals dels dos llibres que el componen: *Your movie sucks* i *I hated, hated this movie*. Perquè Roger Ebert no cerca els productes més infectes del setè art, sinó que selecciona algunes de les seves crítiques més verinoses. Molts dels seus objectius són films, potser desencertats, però amb un cert nivell de producció i concepció, que difícil-

ment tindran lloc en una veritable antiantologia.

Guanyador de múltiples premis, inclòs el Pulitzer, Ebert és un dels crítics més coneguts dels Estats Units. Als textos recollits, es permet ironitzar ben cruament i, de vegades, fa la impressió d'estar escollint alguna víctima discutible, acarnissant-se en pel·lícules que -usant terminologia del relativisme crític- "compleixen la seva funció". De vegades, Ebert il·lumina amb un potent focus de sala d'interrogatoris un aspecte concret dels projectes fins a impossibilitar veure'n d'altres.

Però no es pot negar que hi ha quelcom de revulsiu en el seu rebuig a un cinema primordialment referencial, que arriba a desafiar tota noció de rigor intel·lectual. L'autor bateja amb ironia algunes d'aquestes situacions recurrents i convencions que els espectadors ens hem acostumat a acceptar de manera acrítica: l'escena de l'assassí cotorra, la pel·lícula de benzinera equivocada, el cinema d'adolescents morts... En aquest aspecte, el llibre és un agrat recordatori (amb potencial vacunador) del fet que, massa sovint, ens prenen per ximples.